ΠΑΥΣΑΝΙΑΣ

PAVSANIAS

Cat. 342

PAVSANIAE COMMENTARII GRAECIAM DESCRIBENTES. HOC EST,

Atticam, Corinthiacam, Laconicam, Messeniacam, Eleam, Achaicam, Arcadicam, Bœotiam, phocensem'q; regionem.

Tituli sunt græce.

ἀττικά.

κορινθιακά.

λακωνικά.

μεσσηνιακά.

ἠλιακῶν α΄.

ἠλιακῶν β΄.

ἀχαϊκά.

ἀρκαδικά.

βοιωτικά.

φωκικά.

OPVS antiquæ raræ'q; eruditionis thesauros continens: multa hic inuenies lector candidissime recondita: multa scitu pulchra: nonnulla, quæ alibi non dum legisti. Admiraberis autoris accuratam & exquisitam diligentiam, siue narrationem rerum præclare gestarum in frõte uoluminum collocet: siue genealogias persequatur: uel ab ouo (ut dicitur) ordiẽs, uel ad caput usq; generis seriem prætexens: siue statuarũ tum artifices cõmemoret, tum eos cõcelebret: quorũ in honorẽ erectæ sunt. Deflebis tot urbiũ amplissimarũ interitũ: quas autor opibus fortunis'q; florẽtes adhuc memorię prodidit: nostra uero ætas solo ęquatas ĩtuetur. Indignaberis principes Christianos de minimo quoq; Italiæ oppido digladiari iter se, bellorum'q; calamitatibus cuncta funestare. Peloponnesi autem tam opulentas, tam mercimoniarum omnium fertiles campos nefariæ Turcarum nationi depopulandos permittere. Huc accedunt crebræ digressiones: per quas autor dum diuagatur: innumeros poetarũ locos obiter enucleat. earum uarietas te mirum in modum oblectãs uel inuitum detinebit. Cæterum hosce commentarios, & si non ad unguem emendatos (non usquã enim insanabilibus ulceribus deprauati scatebant:) codicibus tamen, qui manu scripti circunferebantur: correctiores publicamus. non sine titulis, qui ut supremos marginum uertices amplectuntur: ita quid quæq; pagina doceat: breuiter perstringunt. Hæc autem a' nobis præstari tibi potuerunt suasore adiutore'q; M. Musuro: quem nuper heroicarum literarum decus Venetiis propagantem Græciæ priscis autoribus partim illustri iuuẽtuti enarrandis non sine laude, partim emendatione castigatione'q; in pristinum nitorem, quoadeius fieri poterat, restituendis Leo X Pont. Opt. Max. sponte sua nihil tale cogitantem admirabili consensu sacrosanctorum Cardinalium in archiepiscopalem dignitatem euexit. Quæ res ut nõ mediocrem sanctissimo pastori laudem peperit: ita literatis ad bene sperandum certissimum signum erexit.

ΜΑΡΚΟΣ Ὁ ΜΟΥΣΟΥΡΟΣ ἸΑΝῼ ΛΑ-
ΣΚΑΡΕΙ Τῼ ΠΑΝΥ ΧΑΙΡΕΙΝ.

Πολλάκις ἐθαύμασα τῶν πρὸς τὰ καθ' ἡμᾶς μὲν [illegible]· τὰ δ' ἀρχαιότατα μόνον ἐγκωμιάζειν εἰθισμένων· καὶ τὴν φύσιν τοῖς μὲν παλαιοῖς μητέρα γεγονέναι φιλόστοργον· ἡμῖν δὲ [illegible] δυσμενῆ [illegible]· [illegible] ἐπιστάμενον [illegible] τέχνην πάλαι μὲν ἀνθηκέναι καὶ ἐς [illegible]· [illegible] καὶ [illegible] εἰς τὸ χεῖρον [illegible]· [illegible] τοιούτους ἄλλους [illegible] τῆς καθ' ἡμᾶς [illegible] ἀδίκως κατηγοροῦντας (πολλὰ γὰρ ἐφ' ἡμῶν εὕρηται καὶ θαυμαστὰ ὧν τὴν ἐπίνοιαν ἡ ἀρχαιότης [illegible]) καὶ [illegible] πολιορκητικῶν μηχανημάτων· [illegible] πόλεις [illegible] χελώνας [illegible] πρὸς [illegible] βασιλίσκους [illegible] καὶ τὰς [illegible] πυραμίδας καὶ τὰς ἀσφαλ[illegible] [illegible] βροντῶν καὶ τὰ [illegible] κυλίνδρους [illegible] ῥᾳδίως· [illegible] κεραυνοῦ [illegible]· ἀλλὰ τῶν μὲν πολεμικῶν ὀργάνων [illegible] πολυμηχάνου [illegible] ἀνθρώπου ἐπίδηλον [illegible], ὡς [illegible] πολέμων ἐμπειρίας [illegible] ἀνδρὸς ἀρετὰς,

καὶ [illegible] πολλάκις [illegible] λύσει, ὡς [illegible] ἐπιτετεχνῆσθαι· τὴν δὲ τῶν
τύπων [illegible] ὡς [illegible] βίβλους [illegible] (τί γὰρ μᾶλλον [illegible] τοῖς ἀνθρώποις [illegible] θεοὶ [illegible] τὰ βιβλία [illegible]) [illegible] ἐπισημαίνουσι [illegible] τὰ μὴ χρονίως [illegible]. [illegible] ἐκεῖνοι [illegible] οἱ [illegible] [illegible] δι' ὧν κλέος [illegible] τῶν [illegible] ἀνθρώπων [illegible] [illegible] πρῶτοι μὲν [illegible] τὰ συγγράμματα [illegible] [illegible] βιβλιοθήκας· ἔπειτα δὲ καὶ οἱ [illegible] τοῖς [illegible] [illegible] βιβλίων [illegible] [illegible] διαφόρους· [illegible] Ἄλδος ὁ [illegible] [illegible] τε καὶ ζηλώσας [illegible] [illegible] φιλοσοφίας τῆς [illegible] σοφίαν [illegible] [illegible] πρὸς [illegible] τὰ πράγματα, [illegible] τοῖς λόγοις [illegible] [illegible] ἀριστοτέλους καὶ πλάτωνος, [illegible] καὶ τοῖς λόγοις [illegible] [illegible] Ἀνδρέας ὁ Ἀσουλανὸς [illegible] ἄλδου [illegible] [illegible] βίβλων, [illegible] τῆς [illegible] προθυμίας· ἀλλὰ πρὸς τοῖς ἄλλοις καὶ τῇ πολυμαθεστάτῃ τῆς Παυσανίου συγγραφῇ [illegible] μὲν Ἑλλάδος [illegible] καὶ πᾶσαν [illegible] πελοποννήσου [illegible], [illegible] καὶ πόλεις [illegible] [illegible] καὶ πολλῶν μὲν [illegible] [illegible] καὶ [illegible] τῶν τοῦ Ἑλλήνων [illegible] [illegible] βίβλον [illegible] [illegible] κοινὸς [illegible] τῶν Ἑλλήνων [illegible] ὑπὲρ τῆς Ἑλλήνων σωτηρίας [illegible] [illegible] καὶ [illegible] βασιλεὺς, νῦν δὲ Ῥώμης ἀρχ[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] καὶ [illegible] [illegible] καὶ [illegible] [illegible] πρὸς ἀλλήλας [illegible] καὶ ὁμονοίας, [illegible] καὶ [illegible] καὶ βασιλεῖς, [illegible] [illegible] καὶ [illegible] ἰταλίαν [illegible], καὶ [illegible] χριστιανῶν αἵματι [illegible] [illegible] πόλεις καὶ χώρας [illegible] καὶ [illegible] καὶ καρπῶν

σούνιον. λαύριον. νῆσος πατρόκλου. πειραιεύς. φαληρόν. κωλιάς.
τάφος μενάνδρου σοφοὶ βασιλεῦσι συνόντες.

Τῆς ἠπείρου τῆς ἑλληνικῆς κατὰ νήσους τὰς κυκλάδας, καὶ πέλαγος τὸ αἰγαῖον ἄκρα σούνιον πρόκειται γῆς τῆς ἀττικῆς. καὶ λιμήν τε παραπλεύσαντι τὴν ἄκραν ἐστὶ, καὶ ναὸς ἀθηνᾶς σουνιάδος ἐπὶ κορυφῇ τῆς ἄκρας. πλέοντι δὲ ἐς τὸ πρόσω λαύριόν τέ ἐστιν, ἔνθα ποτὲ ἀθηναίοις ἦν ἀργύρου μέταλλα, καὶ νῆσος ἔρημος οὐ μεγάλη πατρόκλου καλουμένη. τεῖχος γὰρ ᾠκοδομήσατο ἐν αὐτῇ, καὶ χάρακα ἐβάλετο πάτροκλος, ὃς τριήρεσιν ὑπέπλει ναύαρχος αἰγυπτίαις, ἃς πτολεμαῖος ὁ τοῦ λάγου, τιμωρεῖν ἔστειλεν ἀθηναίοις. ὅτε σφίσιν ἀντίγονος ὁ δημητρίου στρατιᾷ τε αὐτὸς ἐς βλάβην ἐσβεβληκὼς ἔφθειρε τὴν χώραν, καὶ ναυσὶν ἅμα ἐκ θαλάσσης κατεῖργεν. ὁ δὲ πειραιεὺς δῆμος μὲν ἦν ἐκ παλαιοῦ. πρότερον δὲ, πρὶν ἢ θεμιστοκλῆς ἀθηναίοις ἦρξεν, ἐπίνειον οὐκ ἦν. φαληρὸν δὲ, ταύτῃ γὰρ ἐλάχιστον ἀπέχει τῆς πόλεως ἡ θάλασσα, τοῦτό σφισιν ἐπίνειον ἦν. καὶ μενεσθέα φασὶν αὐτόθεν ταῖς ναυσὶν ἐς τροίαν ἀναχθῆναι, καὶ τούτου πρότερον θησέα δώσοντα μίνῳ δίκας τῆς ἀνδρόγεω τελευτῆς. θεμιστοκλῆς δὲ ὡς ἦρξε, τοῖς τε γὰρ πλέουσιν ἐπιτηδειότερος ὁ πειραιεὺς ἐφαίνετό οἱ προκεῖσθαι, καὶ λιμένας τρεῖς ἀνθ᾽ ἑνὸς ἔχειν τοῦ φαληροῖ, τοῦτό σφισιν ἐπίνειον εἶναι κατεσκευάσατο. καὶ νεὼς καὶ ἐς ἐμὲ ἦσαν οἶκοι, καὶ πρὸς τῷ μεγίστῳ λιμένι τάφος θεμιστοκλέους. φασὶ γὰρ μεταμελῆσαι τῶν ἐς θεμιστοκλέα ἀθηναίοις, καὶ ὡς οἱ προσήκοντες τὰ ὀστᾶ κομίσαιεν ἐκ μαγνησίας ἀνελόντες. φαίνονται δὲ οἱ παῖδες οἱ θεμιστοκλέους, καὶ κατελθόντες καὶ γραφὴν ἐς τὸν παρθενῶνα ἀναθέντες, ἐν ᾗ θεμιστοκλῆς ἐστι γεγραμμένος. θέας δὲ ἄξιον τῶν ἐν πειραιεῖ μάλιστα ἀθηνᾶς ἐστι καὶ διὸς τέμενος. χαλκοῦ μὲν ἀμφότερα τὰ ἀγάλματα. ἔχει δὲ ὁ μὲν σκῆπτρον, καὶ νίκην. ἡ δὲ ἀθηνᾶ δόρυ. ἐνταῦθα λεωσθένην ὃς ἀθηναίοις καὶ τοῖς πᾶσιν ἕλλησιν ἡγούμενος μακεδόνας ἔν τε βοιωτοῖς ἐκράτησε μάχῃ καὶ αὖθις ἔξω θερμοπυλῶν, καὶ βιασάμενος ἐς λαμίαν κατέκλεισε τὴν ἀπαντικρὺ τῆς οἴτης, τοῦτον τὸν λεωσθένην καὶ τοὺς παῖδας, ἔγραψεν ἀρκεσίλαος. ἔστι δὲ τῆς στοᾶς τῆς μακρᾶς ἔνθα καθέστηκεν ἀγορὰ τοῖς ἐπὶ θαλάσσῃ. καὶ γὰρ τοῖς ἀπωτέρω τοῦ λιμένος ἐστὶν ἑτέρα. τῆς δὲ ἐπὶ θαλάσσῃ στοᾶς, ὄπισθεν ἑστᾶσι ζεὺς καὶ δῆμος, λεωχάρους ἔργον. πρὸς δὲ τῇ θαλάσσῃ, κόνων ᾠκοδόμησεν ἀφροδίτης ἱερὸν, τριήρεις λακεδαιμονίων κατεργασάμενος περὶ κνίδον τὴν ἐν τῇ καρικῇ χερρονήσῳ. κνίδιοι γὰρ τιμῶσιν ἀφροδίτην μάλιστα. καί σφισιν ἔστιν ἱερὰ τῆς θεοῦ. τὸ μὲν γὰρ ἀρχαιότερον δωρίτιδος. μετὰ δὲ τὸ ἀκραίας. νεώτατον δὲ, ἣν κνιδίαν οἱ πολλοί, κνίδιοι δὲ αὐτοὶ καλοῦσιν εὔπλοιαν. ἔστι δὲ καὶ ἄλλος ἀθηναίοις, ὁ μὲν ἐπὶ μουνυχίᾳ λιμὴν καὶ μουνυχίας ναὸς ἀρτέμιδος. ὁ δὲ ἐπὶ φαληρῷ. καθὰ καὶ πρότερον ἤδη μοι δεδήλωται. καὶ πρὸς αὐτῷ δήμητρος ἱερόν. ἐνταῦθα καὶ σκιράδος ἀθηνᾶς ναός ἐστι, καὶ διὸς ἀπωτέρω. βωμοὶ δὲ θεῶν τε ὀνομαζομένων ἀγνώστων καὶ ἡρώων, καὶ παίδων τῶν θησέως καὶ φαλήρου. τοῦτον γὰρ τὸν φάληρον ἀθηναῖοι πλεῦσαί φασιν ἐς κόλχους. ἔστι δὲ καὶ ἀνδρόγεω βωμὸς τοῦ μίνω. καλεῖται δὲ ἥρωος. ἀνδρόγεω δὲ ὄντα ἴσασιν οἷς ἐστιν ἐπιμελὲς τὰ ἐγχώρια σαφέστερον ἄλλων ἐπίστασθαι. ἀπέχει δὲ καὶ σταδίους εἴκοσιν, ἄκρα κωλιάς. ἐς ταύτην φθαρέντος τοῦ ναυτικοῦ τῶν μήδων, κατήνεγκεν ὁ κλύδων τὰ ναυάγια. κωλιάδος δέ ἐστιν ἐνταῦθα ἀφροδίτης ἄγαλμα. καὶ γενετυλλίδες ὀνομαζόμεναι θεαί. δοκῶ δὲ καὶ φωκαεῦσι τοῖς ἐν ἰωνίᾳ, θεὰς ἃς καλοῦσι γενναΐδας, παρὰ τῶν ἐν τῇ κωλιάδι τὰς αὐτὰς εἶναι. ἔστι δὲ κατὰ τὴν ὁδὸν τὴν ἐς ἀθήνας ἐκ φαληροῦ, ναὸς ἥρας, οὔτε θύρας ἔχων, οὔτε ὄροφον. μαρδόνιόν φασιν αὐτὸν ἐμπρῆσαι τὸν γωβρύου. τὸ δὲ ἄγαλμα τὸ νῦν δὴ, καθὰ λέγουσιν, ἀλκαμένους ἐστὶν ἔργον. οὐκ ἂν οὖν τοῦτό γε ὁ μῆδος εἴη λελωβημένος. ἐσελθόντων δὲ ἐς τὴν πόλιν, ἐστὶν ἀντιόπης μνῆμα ἀμαζόνος. ταύτην τὴν ἀντιόπην πίνδαρος μέν φησιν ὑπὸ πειρίθου καὶ θησέως ἁρπασθῆναι. τροιζηνίῳ δὲ ἡγίᾳ τοιάδε ἐς αὐτὴν πεποίηται. ἡρακλέα θεμίσκυραν πολιορκοῦντα τὴν ἐπὶ θερμώδοντι, ἑλεῖν μὴ δύνασθαι. ἀντιόπην δὲ ἐρασθεῖσαν θησέως, στρατεῦσαι γὰρ ἅμα ἡρακλεῖ καὶ θησέα, παραδοῦναι τὸ χωρίον. τάδε μὲν ἡγίας πεποίηκεν. ἀθηναῖοι δέ φασιν ἐπεί τε ἦλθον ἀμαζόνες, ἀντιόπην μὲν ὑπὸ μολπαδίας τοξευθῆναι. μολπαδίαν δὲ ἀποθανεῖν ὑπὸ θησέως. καὶ μνῆμά ἐστι καὶ μολπαδίας ἀθηναίοις. ἀνιόντων δὲ ἐκ πειραιῶς, ἐρείπια τῶν τειχῶν ἐστιν ἃ κόνων ὕστερον τῆς πρὸς κνίδῳ ναυμαχίας ἀνέστησε. τὰ γὰρ θεμιστοκλέους μετὰ τὴν ἀναχώρησιν οἰκοδομηθέντα τὴν μήδων, ἐπὶ τῆς ἀρχῆς καθῃρέθη τῶν τριάκοντα ὀνομαζομένων. εἰσὶ δὲ τάφοι κατὰ τὴν ὁδὸν γνωριμώτατοι μενάνδρου τε τοῦ διοπείθους, καὶ μνῆμα εὐριπίδου κενόν. τέθαπται δὲ εὐριπίδης ἐν μακεδονίᾳ παρὰ τὸν βασιλέα ἐλθὼν ἀρχέλαον. ὁ δέ οἱ τοῦ θανάτου τρόπος, πολλοῖς γάρ ἐστιν εἰρημένος, ἐχέτω καθὰ λέγουσι. συνῆσαν δὲ ἄρα καὶ τότε τοῖς βασιλεῦσι ποιηταί. καὶ πρότερον ἔτι καὶ πολυκράτει σάμου τυραννοῦντι, ἀνακρέων παρῆν. καὶ ἐς συρακούσας πρὸς ἱέρωνα αἰσχύλος καὶ σιμωνίδης ἐστάλησαν. διονυσίῳ δὲ, ὃς ὕστερον ἐτυράννησεν ἐν σικελίᾳ, φιλόξενος παρῆν. καὶ ἀντιγόνῳ μακεδόνων ἄρχοντι ἀνταγόρας ῥόδιος, καὶ σολεὺς ἄρατος. ἡσίοδος δὲ καὶ ὅμηρος, ἢ συγγενέσθαι βασιλεῦσιν ἠτύχησαν, ἢ καὶ ἑκόντες ὠλιγώρησαν. ὁ μὲν ἀγροικίᾳ καὶ ὄκνῳ πλάνης. ὅμηρος δὲ ἀποδημήσας ἐπὶ μακρότατον, καὶ τὴν ὠφέλειαν ἐς χρήματα τὴν παρὰ τῶν δυνατῶν ὑστερίσας τῆς παρὰ τοῖς πολλοῖς δόξης, ἐπεὶ καὶ ὁμήρῳ πεποιημένα ἐστὶν ἀλκινόῳ παρεῖναι δημόδοκον.

aα bβ cγ dδ eε fζ gη hθ iι kκ lλ mμ nν oξ pο qπ rρ ſς.

Omnes ſunt quaterniones præter ſς ternionem.

VENETIIS IN AEDIBVS ALDI, ET ANDREAE
SOCERI MENSE IVLIO. M. D. XVI.